

Волонтерська діяльність у межах студентської соціальної служби сприяє не лише здобуттю нових професійно-практичних знань, але і надає студентам можливість розвивати творчі здібності, самореалізуватися в цій сфері, наближує усвідомлення необхідності й важливості у дбайливому ставленні до здоров'я власного та оточуючих.

Отже, при розробленні навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх фахівців соціальної роботи слід обов'язково враховувати дисципліни, спрямовані на формування здоров'язберігаючої компетентності. Комплекс спеціальних дисциплін має розроблятися відповідно до специфіки професійної діяльності та сучасних умов праці фахівців соціальної роботи. Саме від змісту, форм і методів, організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у ВНЗ залежить рівень сформованості здоров'язберігаючої компетентності фахівця, яка є запорукою високого рівня професіоналізму, успішного виконання професійних завдань та охорони, збереження і підтримки здоров'я фахівця на всіх етапах його професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*: Бібліотека з освітньої політики / [за заг. ред. О. В. Овчарук]. – К. : К.І.С., 2004. – 112 с.
2. *Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра (в частині розподілу загального навчального часу за циклами підготовки, переліку та обсягу нормативних дисциплін), галузь знань – 1301 «Соціальне забезпечення», напрям підготовки – 6.130102 «Соціальна робота»* / [авт. кол. ; заг. кер-во Т. В. Шаповалової]. – Луганськ, 2009. – 12 с.
3. *Тополь О. І.* Здоров'язберігаюча компетентність як складова професіоналізму соціального працівника / О. І. Тополь // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2011. – № 4. – С. 69-75.
4. *Успенська В. М.* Здоров'язберігаюча компетентність учителя основ здоров'я як визначальна його професійної компетентності / В. М. Успенська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – Суми, 2010. – № 1 (3). – С. 442-452.

УДК 613:615.8(076)

В.В. Крупа, викладач

Хмельницький інститут соціальних технологій Університету «Україна», м. Хмельницький, Україна

ЗНАЧЕННЯ ЗНАТЬ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ВАЛЕОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У статті подано основні вимоги до викладання курсу «Валеологія» для студентів – майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, розкрито основні функції дисципліни та значення відповідних знань у підготовці фахівців з фізичної реабілітації.

Ключові слова: валеологія, фахівець з фізичної реабілітації, навчальний процес.

В статті представлені основні вимоги до викладання курсу «Валеологія» для студентів – майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, розкрито основні функції дисципліни та значення відповідних знань у підготовці фахівців з фізичної реабілітації.

Ключевые слова: валеология, специалист физической реабилитации, учебный процесс.

The article presents the basic requirements for the course "Valeologiya" for students - the future of Physical Rehabilitation, reveals key features discipline and values relevant knowledge in training physical rehabilitation.

Key words: valueology, specialist physical rehabilitation, learning process.

«Освіта – це самий ефективний засіб, за допомогою якого держава формує людей по своєму бажанню» [1, с. 25], писав французький учений М. Хальббакс, маючи на увазі, що характер будь-якої культури, структурно-типологічний зміст виховання та освіти відтворюється певним стилем політики і пануючої ідеології. Сучасна ситуація загрозливого стану здоров'я нації є відображенням загального стану справ, а тому вибір оздоровчої

моделі освіти, що тільки опосередковано причетна до розвитку здоров'я після лікування хвороби, а має більше відношення до відновлення фізичної дієздатності, збільшення якості життєдіяльності людини, відповідно змушує використовувати варіативні моделі педагогічно-оздоровчих теорій і практик. Саме криза здоров'я нації з нестихаючими деградаційно-депопуляційними процесами фізичного потенціалу населення змусила розширити оздоровчо-освітній полігон, на якому необхідно готувати спеціалістів зовсім іншого типу, ніж тих, що готуються у сфері фізичної культури і спорту або в медицині [2].

Сучасна епоха ставить перед людиною складні завдання, що впливають із тенденції та напрямку суспільного розвитку. Це, перш за все, прискорений суспільний розвиток і пов'язані з ним глобальні зміни – соціальні, економічні, технологічні і навіть кліматичні. Тому характерною рисою нашого часу є прогресивна нестабільність. А якщо до цього додати екологічні проблеми, урбанізацію, зміну характеру трудової діяльності і т. п., то стає зрозумілим, що сучасна людина проживає не в тих умовах, до яких була колись пристосована. Усе це суттєво відбивається на людині, особливо на її біологічній природі. Серед найважливіших завдань сьогодення є здійснення системи заходів по збільшенню тривалості життя і періоду трудової активності людей, зміцненню здоров'я всього населення. В охороні здоров'я та галузі фізичного виховання нашої країни чільне місце посідає наступальна профілактична спрямованість, яка передбачає впровадження різних форм і методів фізичної реабілітації у повсякденне життя на основі обґрунтованих рекомендацій з питань раціонального режиму праці і відпочинку, харчування, оптимальної рухової активності [3, с. 3].

Процес фізичної реабілітації є діяльністю з відновлення здоров'я людини через усунення або компенсації різноманітних вад (В. Мухін, С. Попов, Б. Сермеєв, В. Синьов). Сучасна практика фізичної реабілітації застосовує фізичні вправи з метою покращення рівня розвитку фізичних якостей, нервово-м'язової працездатності, моторно-вісцеральної регуляції, профілактики контрактур, парезів, паралічів, формування компенсаторних механізмів, адаптації до різноманітних умов життя. Фізичні вправи, здійснюючи корегуючий вплив, є одним із найбільш дієвих засобів фізичної реабілітації при порушеннях опорно-рухового апарату. Саме тому проблема здоров'я людини здебільшого пов'язується з ефективністю системи фізичного виховання (Е. Вільчковський, О. Дубогай, С. Канішевський, І. Муравов, В. Мурза). Відповідно і професійна діяльність фахівців з фізичної реабілітації має бути спрямована на оздоровлення організму людини за допомогою комплексу різноманітних факторів, де фізична культура виступає як одна з головних ланок у ланцюгу оздоровчих засобів фізичної реабілітації (В. Кукса, Ю. Лянной).

У зв'язку з реформуванням освіти намітилися істотні зміни в методах навчання та змісті освіти. Важливим елементом реформування змісту освіти є введення нормативної дисципліни «Валеологія» у циклі фундаментальної та спеціальної підготовки фахівців галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» напряму підготовки 6.010203 «Здоров'я людини». Головною метою курсу валеології є формування валеологічної культури у фахівців.

На сучасному етапі розвитку валеологія як система інтегральних знань перетворюється на фундаментальну науку, яка необхідна у першу чергу тим, хто присвятив себе навчання, вихованню, профілактиці, лікуванню та психофізичній реабілітації підрастаючого покоління. Сьогодні валеологія як наука про здоров'я людини та валеологічне виховання дедалі більше знаходить своє відображення у системі педагогічної освіти [4, с. 6-8].

Валеологія – це наука, що вивчає теоретичні проблеми формування, зберігання (підтримання) та закріплення здоров'я людини з використанням медичних, нетрадиційних

(або парамедичних) технологій. Валеологія як наукова дисципліна стає популярною, обов'язковою і необхідною для молоді та студентів ВНЗ. Стержнями життєвого успіху молодої людини є міцне здоров'я, високий професіоналізм і творче довголіття. А мудрість, зрілість і прогрес суспільства визначаються його здоров'ям, рівнем інтелектуального і морального потенціалу.

Загальна валеологія становить основу, кістяк, методологію валеології як науки, яка може розгалужуватися за певними напрямками. Загальна валеологія має принципові відмінності від усіх дисциплін медико-біологічного профілю освітніх програм педагогічних та медичних закладів, які обумовлені перш за все відмовою від абсолютизації загальноприйнятих в офіційній медицині медикаментозних впливів та пасивно-профілактичної тактики санітарно-гігієнічної пропаганди, в основу якої закладено тільки інформаційний підхід.

Об'єднуючи знання багатьох наук, валеологія своїми методологією, проблемами, даними змушує представників цих наук в окремих аспектах по-новому поглянути на їх власні проблеми. Будь-яка наука сьогодні, на рівні сучасного проникнення в таємниці природи, вивчає глибинні процеси і явища, що вимагають глобальних наукових концепцій, складніших теоретичних вишукувань, формулювання фундаментальних законів, чого не можна зробити без означення певних філософських позицій, без загального і всебічного проникнення філософії в науку. На стику наук відбуваються найцікавіші наукові відкриття. Тому й не дивно, що у самій валеології відбувається помітна диференціація, що віддзеркалює специфіку інтересів учених різних галузей знань[4, с. 15-23].

Валеологія, як і будь-яка інша наука, має свій предмет наукового пізнання (здоров'я), об'єкт прикладання своїх зусиль (людина), методи дослідження, мету і завдання, методологічні основи. Курс валеології має виконувати такі функції:

- гностично-дослідницьку – забезпечувати мінімальне накопичення наукових знань, необхідних для формування студентом власного здоров'я та індивідуальної програми здорового способу життя;
- компенсаторну – ліквідувати прогалини в базовій освіті щодо збереження і зміцнення здоров'я;
- прогностичну – попереджувати негативні прояви поведінки студентів з урахуванням їх вікових особливостей (зокрема, вживання наркотиків, нерозбірливі статеві стосунки тощо).

Активне впровадження у навчальний процес зазначених функцій курсу валеології, акцент на її важливість і значення для майбутнього фахівця реабілітації значно підвищить його готовність до професійної діяльності.

Знання валеологічних засобів, методик і систем оздоровлення для майбутніх фахівців з фізичної реабілітації набувають особливої ваги, оскільки вони можуть бути використані як з метою збереження та зміцнення власного здоров'я, так і в процесі подальшої професійної діяльності. Зміст навчальних програм дисциплін циклу професійно-орієнтованої підготовки, що не містить валеологічних методик оздоровлення, значно обмежує сферу впливу, якість і ефективність фізреабілітаційної галузі, звужуючи її до рівня лікувальної фізкультури. Отже, валеологія виступає як важливий структурний компонент підготовки фахівців з фізичної реабілітації, як невід'ємна складова їх подальшої професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Хальбвакс М. Социальные классы и мифология / М. Хальбвакс ; [пер. с фр.]. – М. : Ин-т эксперим. социологии. – СПб. : Алетейя, 2000. – 507 с.

2. Кукса В. О. Стан валеолого-фізреабілітаційної освіти в контексті соціально-дидактичних протиріч / В. О. Кукса // Матер. Всеукраїнської наук. конф. «Біосоціокультурні та педагогічні аспекти фізичного виховання та спорту». – Суми : СДПУ ім. А.С.Макаренка, 2000. – С. 22-30.

3. Мурза В. П. Фізичні вправи і здоров'я / В. П. Мурза. – К. : Здоров'я, 1991. – 256 с.

4. Міхеєнко О. І. Валеологічна підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у вищому педагогічному навчальному закладі : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Олександр Іванович Міхеєнко. – Суми, 2004. – 196 с.

УДК 373.3.015.3:159.922.7

Р.М. Лейчук, методист

Обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді, м. Чернігів, Україна

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В МЕЖАХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті презентовано узагальнення науково-теоретичного й методичного досвіду роботи вітчизняних та зарубіжних науковців, спеціалістів з психології, педагогіки, соціології з проблем: соціальна адаптація як важливий процес формування особистості молодшого школяра, індивідуально-психологічних новоутворень дітей молодшого шкільного віку в умовах науково-технічної творчості позашкільної освіти.

Ключові слова: соціальна адаптація, дезадаптація, організаційно-педагогічні умови, за межами школи, навчальні заклади, освіта.

В статье представлен синтез научно-теоретического и методического опыта отечественных и зарубежных ученых, специалистов в области психологии, педагогики, социологии по проблемам: социальная адаптация как важный процесс формирования личности младших школьников, индивидуально-психологических новообразований детей младшего школьного возраста в условиях научно-технического творчества внешкольного образования.

Ключевые слова: социальная адаптация, дезадаптация, организационно-педагогические условия, за пределами школы, учебные заведения, образование.

The article presented a synthesis of scientific-theoretical and methodological experience of domestic and foreign scholars, specialists in psychology, pedagogy, sociology of problems: social adaptation as an important process of identity formation younger pupils, individual psychological neoplasms primary school children in science and technical work- outside school education.

Key words: social adaptation, desadaptation, organizational and pedagogical conditions, outside of school educational establishment, education.

Постанова проблеми. В умовах постійних змін, які відбуваються в сучасному суспільстві, проблема соціальної адаптації особистості виступає на перший план. Хоча питання адаптації не є новим, але за умов швидкого зростання ритму і темпу життя, що спричинює підвищення вимог до людини як члена суспільства загалом і як творчої, активної особистості зокрема, дослідження процесу адаптації набуває актуальності.

Ця проблема є суттєвою і для освітніх установ, які вимушені реагувати на зміни, оскільки працюють із молодим поколінням, найбільш відкритим для усього нового. Освітні процеси мають бути спрямовані на забезпечення гармонійного розвитку дитини, вважати її активним суб'єктом життєдіяльності з певним соціальним досвідом комфортного існування в соціумі.

У вирішенні проблем соціальної адаптації підростаючого покоління істотну роль відіграє система позашкільної освіти, яка орієнтована на задоволення різноманітних потреб, інтересів учнів, на безконфліктну інтеграцію в суспільство. Вивчення психологічних особливостей адаптації дітей молодшого шкільного віку в позашкільних гуртках дає змогу поглибити знання про структуру, фази, механізми процесу адаптації, отримати нові дані для створення умов, що позитивно вплинуть на успішність процесу адаптації до позашкільного навчання й узагалі сприятимуть адаптації дитини в суспільстві.